

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חֵמְדָּה יָמִימָה HEMDAT YAMIM

פרשת שבוע ויצא תשע"ח

מי הכי אחי?

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

הקשרים החברתיים שנוצרו, כנראה, בין בני חת ובין בני משפחת אברהם ותוצאותיהם הובאו בדברינו לפרשת תולדות. גם בפרשתנו מתעוררת פרשיה קרובה.

"וַיִּזְכַּח יַעֲקֹב זִכְחַ בְּהָר וַיִּקְרָא לְאָחִיו לְאָכֵל לֶחֶם וַיֵּלְכֵנוּ בְּהָר: וַיִּשְׁכַּם לָבָן בַּבֶּקֶר וַיִּנְשָׁק לְבָנָיו וְלְכַנּוֹתָיו וַיִּבְרַךְ אֹתָהֶם וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב לָבָן לְמִקְמוֹ: וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדֶרֶכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מְלֹאכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב פֶּאֶשֶׁר רָאִם מַחְנֶה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֶה" (בראשית ל"א נד, ל"ב א-ג).

כך מסתיימת פרשת ויצא ונשאלת השאלה: מי הם אלה שיעקב כינה אותם אחי וקרא להם לאכל לחם? חז"ל נחלקו בהסבר הפסוק.

לדעת מדרש זוטא על מגילת קהלת מדובר בבני משפחתו הקרובים של יעקב כלומר בניו. וז"ל המדרש: "וכי אחיו היו, והלא בניו היו, אלא כיון שהגיעו [לשכמו] דימה אותן לו וקרא אותם אחיו" (פרשה ט סימן יא).

לפי זה בניו של יעקב, שגדלו וגבהו במשך השנים, נקראו על ידי אביהם, אחי. פירוש זה קשה משתי סיבות. א. הפרש השנים ביניהם היה גדול מאוד וזהו הבדל גדול יותר מהפרשי הגובה, לכן לא ברורה הסיבה לכך שיעקב יקרא לבניו - אחי.

ב. סוף הפסוק נראה קשור עניינית לתחילת הפסוק הבא: "וַיֵּלְכֵנוּ בְּהָר: וַיִּשְׁכַּם לָבָן בַּבֶּקֶר", לפי מדרש זה אין קשר בין מי שהלך לישון לבין מי שהשכים בבוקר.

לדעת מדרש שכל טוב, אכן הפירוש הוא אחר: "ויקרא לאחיו. אלו לבן וקרוביו שהן בני משפחתו ומשפחת נשיו" (פרשת ויצא פרק לא סימן נד).

כך עונה מדרש שכל טוב על שתי הקושיות שהעלנו על דעת מדרש זוטא.

כנראה שלדעת מדרש זוטא לא יתכן שיעקב יקרא לאנשי לבן הרמאי, עובדי עבודה זרה בשם שמבטא קרבה יתירה. החשש הוא שקרבה זו תוביל להשפעה זרה ומזיקה (כפי שקרה עם בנות חת נשותיו של עשו).

רש"י מצא את הדרך להסביר בכיוון של מדרש שכל טוב, בדרך שגם בעל מדרש זוטא יכול לקבל. וז"ל: "לאחיו - לאוהביו שעם לבן". צריך להסביר כי בין אנשיו של לבן, שנאלצו לרדוף אחרי יעקב, היו אנשים טובים ישרי דרך, ואולי גם כאלה שהושפעו מדרכו הרוחנית של יעקב והאמינו באל אחד. לכן אין כל בעיה לקרא להם אחי.

הרמב"ן לעומתו הסביר בפשטות כדעת מדרש שכל טוב: "ויקרא לאחיו לאכל לחם, לאחי לבן, ולא קרא ללבן דרך כבוד כאלו הכל ברשותו והכל שלו".

הרד"ק הסביר שאכן היה קשה לקרא ללבן ואנשיו הרודפים אחים, אבל אחרי כריתת הברית הכל השתנה. וז"ל: "ויקרא לאחיו - להאנשים אשר עם לבן, כי כולם אחים ואוהבים אחרי הברית".

ניתן לזהות בין הדעות השונות מחלוקת שיטתית בדבר השאלה עד כמה רצוי להתקרב ולכרות ברית ויחסי קרבה עם שאינם בני ברית.

בדברינו לפרשת וישלח הבעלי"ט, שגם היא עוסקת בשאלת הקשר והקרבה הרצויה עם בני משפחה שאינם בני ברית, נעלה הצעה נוספת ונדון, בע"ה, בשאלה שהתעוררה בימי דוד.

לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג	לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל נלבי"ע י"ג בחשוון תשע"ח	לע"נ ר' מאיר ז"ל בן יחזקאל שרגא ברכפלד	לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלבי"ע י' בתמוז תשע"ד	לע"נ הרב אשר וסרטיל ז"ל נלבי"ע ט' בכסלו תשס"ט
לע"נ ר' אליהו כרמל ז"ל נלבי"ע ח' באייר תשע"ו	לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י' באייר תשע"א	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ אסתר שמש ע"ה נלבי"ע כי באב תשע"ז	לע"נ מר שמואל שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י"ז בסיוון תשע"ד

לע"נ **בן ציון גרוסמן** נלבי"ע כ"ג בתמוז תשע"ז
לע"נ **הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד**

Eretz Hemdah

2 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה, ע"ר

רח' ברוריה 2 ת.ד. 8178 ירושלים 91080
טל' 02-5371485 פקס: 02-5379626

www.erezhemdah.org info@erezhemdah.org

ניתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

חמדת הדף היומי

חייבי כריתות שלקו נפטרו מכריתתם

הרב עקיבא כהנא

המשנה (מכות כג.) כותבת שאדם שעבר על איסור שיש בו כרת ולקה, נפטר מעונש הכרת שיש בעבירה זו. נשאלת השאלה: באיזה מקרה מלקים אותו, האם בהתראה בלבד, או גם בלי התראה? כמו כן יש לשאול: האם מדובר כשהעובר עשה תשובה או לא?

דיון זה שנראה לנו תיאורטי למדי, קם ונהיה לדיון פורה ומעשי לפני כ-450 שנה, כאשר המהר"י בירב ורבי יוסף קארו שכנו בעיר צפת והמהרלב"ח בירושלים. באותו הזמן הגיעו עולי ספרד לארץ ורצו גדולי צפת לחדש את הסמיכה; בין היתר גם על מנת להלקות את עולי ספרד האנוסים שעברו על עבירות שיש בהן כרת, כדי לפטור אותם מעונש הכרת. ויכוח זה עורר את המהרלב"ח והמהר"י בירב לדון באריכות בשאלה, מתי אפשר וצריך להלקות אדם שעבר עבירה שיש בה כרת.

דברינו להלן בשם המהרלב"ח או המהר"י בירב יהיו מתוך 'קונטרס הסמיכה' (בסוף שו"ת מהרלב"ח), ולכן נציין רק את הסימן בתוך קונטרס הסמיכה.

א. האם צריך לעשות תשובה?

המהרלב"ח (א) כתב שיש סתירה בזה בדברי הרמב"ם. בפירוש המשניות (מכות פרק ג, משנה א וכן במשנה טז) הוא כתב: "ואם ספג מלקות ועשה תשובה נפטר מן הכרת", כלומר שצריך לעשות תשובה על מנת להתכפר במלקות. ואילו במשנה תורה (הל' סנהדרין יז, ז) הרמב"ם הזכיר שמלקין את האדם שעבר בכרת, ולא מזכיר שעשה תשובה, ומשמע שמלקים גם אדם שעבר על כרת ולא חזר בתשובה. אמנם המהרלב"ח כותב שוודאי הרמב"ם סובר שצריך תשובה, ובמשנה תורה סמך על מה שכתב בהלכות תשובה (א, א), שאפילו חייבי מלקות שלקו לא נפטרו מעונש שמיים בלי תשובה. אלא שאף אם לקה בלא שעשה תשובה, הוא חוזר לכשרותו לענין עדות.

בעל המאור (מכות ד; ד"ה אמר רבי יוחנן) רצה בתחילה לומר, שיש בענין זה מחלוקת תנאים, בין רבי עקיבא (שם יג): לרבי חנינא בן גמליאל (שם כג.). אך לבסוף מסיק שגם בלי תשובה המלקות מכפרות, ופירוש דבריו של רבי עקיבא הם שהמלקות הם תחליף לתשובה, וכשם שניתן לשוב בתשובה מכרת, כך ניתן גם להלקות. (כך גם פירשו הריטב"א והרמב"ן יג): את דברי רבי עקיבא, וכך כתב גם רבינו יהונתן מלוניל).

המהרלב"ח (א) הקשה על שיטה זו, שלפיה מה הועילו המלקות, והרי תשובה לבדה אמורה לכפר על עונש שמיים של כרת? הוא מתרץ, שבגמרא (יומא פו): משמע שתשובה על כרת מועילה רק ביחד עם יסורים, והמלקות מועילות בכך שאדם מקבל את היסורים על ידי בית הדין, ובכך יסוריו נגמרו. לעומתו, המהר"י בירב (ד) סובר שבלי תשובה מלקין רק עם התראה, והתועלת בתשובה היא שניתן להלקות גם בלי התראה.

ב. האם צריך התראה על מנת להלקות?

רש"י (מכות יג; ד"ה רבי עקיבא, מגילה ז; ד"ה כל) כותב, שרק אם התרו אפשר להלקות. וכך כתב רבינו יהונתן. המהרלב"ח (א) כתב שצריך להתרות על מנת להלקות, משום שמי שלא התרו בו התחייב בזמן העבירה כרת ולא מלקות, ושוב לא ניתן לפטור אותו מהכרת על ידי מלקות. נוסף לכך, בית הדין אינם יכולים להלקות בלי עדים והתראה.

המהר"י בירב (ד) כותב שאף לדעת הראשונים שצריך להתרות על מנת להלקות, היינו שביית הדין מעצמם אינם מלקים, אבל אם החוטא בא בדרך תשובה וודאי שמלקים אותו. וכך מוכיח השפת אמת (מגילה ז): מלשון המשנה "שלקו - נפטרו מידי כריתתן", ולא כתבה המשנה שמלקין חייבי כריתות על מנת לפוטרו; מכאן משמע שאפילו אם לא התרו בהן ייתכן שילקו אותם, אלא שבדרך כלל מלקים רק אם התרו. המהר"י בירב (ד) הוסיף, שהחילוק בין אם התרו בו או בא בדרך תשובה, הוא הצורך ברצון החוטא: כשהתרו בו ניתן להלקות אותו גם בלי רצונו, אבל בדרך תשובה צריך לבוא מעצמו ולבקש שילקו אותו.

ג. האם מלקין כשאדם בא מעצמו ומבקש שילקוהו?

המהרלב"ח (א) הביא דעה, שביית הדין רשאים להלקות אדם שבא מעצמו ומבקש שילקו אותו, משתי סיבות:

א. משום שנאמר בגמרא (בבא קמא צג.), שאדם שבא לחבירו ומבקש ממנו להכות אותו וייפטר מעונש, מותר לחבירו להלקות אותו במקרים מסוימים.

ב. ברמב"ם (חובל ה, א) משמע שהאיסור להכות את חבירו הוא רק אם הכה אותו בדרך מצות ומריבה, ולא אם הכה אותו לצורך כפרת החבר.

המהרלב"ח (א) דוחה את הדברים. לטענתו, אמנם נכון הוא שניתן להלקות אדם על פי בקשתו, אך אם ילקו סתם מלקות, אותו אדם לא ייפטר מכרת. הסיבה לכך היא, שהמלקות מכפרות מחמת הבושה שאחרים מלקים אותו בניגוד לרצונו, כלומר שיש עדים והתראה.

מאידך, אסור להלקות אותו מלקות של תורה שפוטרים מכרת, משום שניתן להלקות מלקות אלו רק אילו מאמינים לאותו אדם שחטא. על פי הכלל "אין אדם משים עצמו רשע" (סנהדרין ט: ועוד), אדם לא נאמן לומר על עצמו שעשה עבירה, ואסור לבית הדין להאמין לו כשאומר שעבר על איסור. כך פסק הרמב"ם (סנהדרין יח, ו), והטעם הלכה זו בנימוק שיש לחשוש שאותו אדם רוצה שיכו אותו משום שהוא מטורף או מזוכיסט. בנוסף, יש חשש שהעברין ימות על ידי המלקות, ולכן אסור להלקות בלי התראה, משום שיש כאן מעין עונש מיתה.

אולם המהר"י בירב (ב) כתב, שדברי הרמב"ם שאין לבית הדין להאמין לו שעבר עבירה, אמורים לענין שאין עונשים אותו מהדין ובכפייה, כאשר הוא חוזר בו מהודאתו וכבר לא רוצה שילקו אותו. אבל בהחלט ניתן להעניש אותו בדרך תשובה, כשהוא עומד בהודאתו ומבקש שילקו אותו לצורך תשובה. טעמו הוא, שכשאדם בא לעשות תשובה, לא נאמר הכלל ש"אין אדם משים עצמו רשע" (בשם הגאונים).

כמו כן, המהרלב"ח הביא את דעת האורחות חיים (א, ערב יוכ"פ אות ד) שכתב בשם הרמ"ה בפירוש, שאם אדם ביקש מעצמו ללקות כדי להקל מהעונש, תבוא עליו ברכה. המהרלב"ח (ה) כתב שנראה שהוא למד כך מהמילים "כל חייבי כריתות (שלקו)" ומשמע שגם בלי התראה, כלומר שבאו מעצמם. אמנם המהרלב"ח (א) כתב שגם לדעתו אין הכוונה שהמלקות מכפרות לגמרי, אלא שרק מקילות מהעונש שיש לאדם. זאת משום שאין רשות לבית הדין שבימינו להלקות מכות חזקות כמו המכות שנותנים בהלכה, לפי הטעמים הנוספים שהוזכרו לעיל.

ד. האם צריך בית דין סמוכים על מנת להלקות?

לכאורה ברור הדבר, שעל מנת לפטור את האדם מידי כרת, צריך בית דין סמוכים שיחייבו את האדם מלקות על פי עדים והתראה. אמנם כתב המהרלב"ח (א) לדעת האורחות חיים, שאם אדם בא מעצמו ורוצה שילקו אותו, אין צורך שיהיו בית הדין סמוכים, אלא כל בית דין יכול להלקותו, והוא יתכפר על ידי כך מהיסורים. אך מלקות אלו לא פוטרות אותו לגמרי מהעבירה, כאמור לעיל. אך המהר"י בירב (ב, ד) סובר, שגם כאשר אדם לוקה על פי עצמו, המלקות פוטרות אותו לגמרי כמו מלקות רגילות, ודינם כמלקות של תורה. ואף לבית דין רגיל יש סמכות לכך כשהוא בא מעצמו, וכך היה המנהג לדעתו בכל מקום. כמו כן, הרי"ף שאינו מביא דברים שאינם נוהגים בימינו, הביא בהלכותיו דין זה שמלקים חייבי כריתות, וזו ראייה שלדעתו מלקים בכל בית דין. המהרלב"ח (ה) דוחה את דבריו, וכותב שאדרבה, הרי"ף הביא מעט מאוד מדינים כלליים של דיני מלקות, ומזה נראה דווקא שהוא סובר שמלקות אינן נוהגות בימינו.

כמו כן, כותב המהרלב"ח (ה) שוודאי צריך בית דין סמוכים גם להלקות בדרך תשובה. לדעתו אם אינם סמוכים, המלקות שלהם אינם פוטרים אפילו מיסורים, ואפילו אם בא בדרך תשובה, משום שאינם נחשבים כלל למלקות. המהרלב"ח (ג) הקשה על המהר"י בי רב, שלפי דבריו אין כל עניין בחידוש הסמיכה, משום שניתן להלקות את עוברי העבירה האנוסים גם מבלי לחדש את הסמיכה. המהר"י בירב (ד) דוחה את דבריו ואומר, שהמלקות אינן תכלית הסמיכה, כי אם תועלת אחת מהסמיכה שנועדה על מנת לחדש את בית הדין לדון דיני קנסות, כדי לדון את הרשעים ולקרב את הגאולה.

סיכום: הגמרא קובעת שהעובר על עבירה שיש בה כרת, מלקים אותו והוא נפטר ממנה. הבאנו כמה מחלוקות בדין זה: האם צריך לעשות תשובה על מנת ללקות, או שניתן ללקות גם בלי תשובה; האם צריך להתרות על מנת להלקות, או שניתן להלקות גם בלי התראה; האם ניתן להלקות בכל בית דין של הדייטות, או רק בבית דין סמוכים. בנוסף ראינו שיש הסוברים שאם אדם בא מעצמו ומבקש שילקו אותו, מלקים אותו על מנת לכפר לו; גם בזה נחלקו איזה סוג כפרה יש לו, האם כפרה מלאה על העבירה, או כפרה חלקית שמקילה מהייסורים.

חמדת האנציקלופדיה התלמודית

הפרשה באנציקלופדיה התלמודית

אבן שתיה

מתוך ערך א' של האנציקלופדיה התלמודית, ערך אבן שתיה, פרקים א-ג

וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמֵתִי מִצְבֵּה יְהוָה בֵּית אֱלֹהִים. (כח, כב)

השם שתיה. אבן השתיה היא אבן יסוד ברצפת המקדש. ל"שתיה" במובן של יסוד נאמרו שלשה טעמים: בחז"ל: (א) האבן הזאת היא יסוד העולם, שממנה הושתת, שנאמר (תהלים נ ב): מציון מכלל יפי אלקים הופיע, כלומר, מציון נברא העולם (תוספתא יומא נד ב; בבלי שם נד ב וירושלמי פ"ה ה"ג) (ב) האבן הזאת שם יעקב אבינו מצבה, שנאמר: (בראשית כח כב): והאבן הזאת אשר שמתני מצבה וגו', והקב"ה טבעה עד עמקי תהומות, ועשה אותו סניף לארץ, לפיכך נקראת אבן השתיה, שמשם הוא טבור הארץ, ומשם נמתח כל הארץ (פרקי דרבי אליעזר פל"ח; מדרש שוחר טוב פצ"א, וע"י זוהר ויחי רלא א ופקודי רכב א). (ג) על שם עבודת הקרבנות, שהיא יסוד העולם, כמו שאמרו במסכת אבות (פ"א מ"ב. פיה"מ לרמב"ם יומא פ"ה מ"ב). על שם אבן השתיה מתיחס בית המקדש, ומשום כך דרשו: כי השתות יהרסון (תהלים יא ג) על בית המקדש (סנהדרין כו ב).

האבן היתה במקדש מימות הנביאים הראשונים (משנה יומא נג ב), שהם דוד ושמאל (רש"י שם על פי סוטה מח ב). ואף על פי שממנה הושתת העולם, או שבימי יעקב טבעה הקב"ה, לא נתגלתה אלא בימי הנביאים הראשונים (תפארת ישראל למשנה יומא שם וכ"כ החיד"א בס' ככר לאדן לקוטי יומא).

מקומה. מקומה של האבן היא בבית קדש הקדשים (משנה יומא שם ותוספתא שם פ"ב), והארון היה נתון עליה (תוספתא שם; רמב"ם בית הבחירה פ"ד ה"א), אלא שהאבן היתה בולטת מן הארון לצד מזרח (תנחומא פרשת קדושים, וע"י יומא נב ב שהאבן היתה במקום שבין בדי הארון). על המקום שעמד הארון - וממילא על מקום האבן - יש מחלוקת, אם היה באמצע בית קדש הקדשים, או במערבו, או במזרחו. מדת האבן באורך וברוחב לא נתפרשה, אבל גובהה מן הארץ היה שלש אצבעות (משנה ותוספתא יומא שם).

מקומה היום. על מקומה של אבן השתיה בימינו, כתב הרדב"ז (ח"ב סי' תרצא): "שהדבר ברור שתחת הכיפה שם אבן השתיה בלי ספק, הנקרא אצלם אל-סכרא (כוונתו כנראה לכיפה העומדת בימינו במרכזו של הר הבית, ונקראת בערבית "קבת אל-צחרא", היינו כיפת הסלע) וכו', מכל מקום אין ספק כי האבן הזאת אשר תחת הכיפה היא אבן השתיה, אשר עליה היה הארון בבית קדש הקדשים בצד מערב" (וכן דעת ר"י הורביץ בספרו ירושלים בספרותנו עמ' קצב ועמ' תנח. וע"י קונטרס אבן שתיה או אבן-הטועים, ירושלים תר"ץ, שלדעתו מקום אבן השתיה רחוק מהסלע הנ"ל 87 מטר לצד דרום, והוא מול כותל המערבי שבימינו וממזרחו).

העבודה עליה. עבודת הקדש על אבן זו התחילה עוד מימי יעקב אבינו, להסוברים שזוהי האבן שעשה אותה מצבה, ויעקב הכינה לעבודת בית העולמים, שנאמר (בראשית כח כב): והאבן הזאת אשר שמתני מצבה יהיה בית אלקים, ותירגם יונתן בן עוזיאל: ואבנא הדא דשויתי קמא תהי מסדרא בבי מוקדשא דה' ויהון דריא פלחין עלה לשמא דה'. בבית המקדש כשנכנס כהן גדול ביום הכפורים לבית קדש הקדשים להקטיר קטורת, היה נותן עליה את המחתה: במקדש ראשון בין בדי הארון ובמקדש שני - שלא היה בו ארון - באותו המקום "כבין בדי הארון", כלומר: במקום שהיה בין בדי הארון במקדש ראשון (יומא נב ב ונג ב).

אבן שתיה.
אבן יסוד ברצפת המקדש.
הפרקים:
א. מקומה ומדתה;
ב. העבודה עליה.

(מתוך ח"ג)

Montevideo, Uruguay

מונטוידאו, אורוגואי

אייר תשנ"ד

בדיני פת עכו"ם

שאלה

אני עומד כעת בקשר עם מאפייה השייכת ליהודי בקהילה לצורך הכנת לחם כשר. היתרון של מאפייה זו הוא שאין בה חומרים לא כשרים (המצויים בהרבה מאפיות באמריקה הלאטינית) וכן שהמוצרים שלו ברמה טובה ומגיעים לכל חנות בעיר, כך שהדבר יקל על הציבור להשיג את הלחם הכשר. מאידך המאפייה פתוחה ביום שישי ומייצרת לחם בליל שישי.

תשובה

כדי שהלחם יהיה פת ישראל, מספיק שיהודי ידליק את אש התנור¹, ונראה שלרוב הפוסקים גם יהודי שאינו שומר מצוות נחשב ליהודי לעניינים אלה², ואף ישנן דעות (יחידות) שמספיק שהבעלים הם יהודים³. היה מן הראוי שהרב המכשיר או ירא שמים אחר ידאג להדלקת התנור, כדי לוודא שבאמת תיעשה ע"י יהודי, וכדי לצאת ידי הדעות האוסרות. ואולם כבר נהוג לאכול פת פלטר של עכו"ם, ובמיוחד בחו"ל, ואפילו שלא בשעת הדחק⁴.

בעניין עוגות יש דעות שהן אינן בכלל פת, וכי חל עליהן דין בישול עכו"ם⁵. אם מדובר בעוגות שמברכים עליהן "המוציא" כשקובעים עליהן סעודה, הן נחשבות לפת. ונראה שבמיני מאפה שבלילתן עבה או שנאפים בתנור (לא מטוגנים) יש להקל⁶.

בדברים שמוגדרים כתבשיל, מספיק לאשכנזים בהדלקת התנור ע"י יהודי⁷, ואלו לספרדים צריך שיהודי ישים את הדבר המתבשל על האש או ישתתף בבישול הדבר ע"י זריקת קיסם לאש או ע"י הגסת התבשיל, ולא די בהדלקת האש בתחילת היום⁸. ואולם אם העסק בבעלות יהודי, נוהגים אף ספרדים בארץ-ישראל לסמוך על הדלקת האש, ויש על מה לסמוך בשעת הדחק⁹.

¹ שו"ע יו"ד סי' קיב סעיף ט.

² עיין "יביע אומר" ח"ה יו"ד סי' י.

³ עיין "יחווה דעת" ח"ה סי' נד. לא ברור אם אף הדעות האלה יקלו כאשר היהודי אינו שומר מצוות, וקיצרנו מאוד.

⁴ עיין שו"ע יו"ד סי' קיב, "אגרות משה" יו"ד, ח"ב סי' לג, וב"מראה הבזק" כרך א שאלה מב, 3. ועיין בשו"ע או"ח סי' תרג שיש להקפיד בעשרת ימי תשובה.

⁵ ש"ך יו"ד סי' קיב ס"ק יח.

⁶ עיין בהרחבה ב"יחווה דעת" ח"ה סי' נג.

⁷ רמ"א יו"ד סי' קיג סעיף ז.

⁸ המחבר החולק על הרמ"א הנ"ל.

⁹ "יחווה דעת" שם.

שם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

גם אני מאשר:
הרב שאול ישראלי

מתפללים לרפואתם השלימה של:

הרב אביחי ניסן בן חיה	רועי משה אלחנן בן ג'ינה דב'רה	אליעזר יוסף בן חנה ליבא
דוד חיים בן רסה Rassa	יהושפט יחזקאל בן מילכה	ליליאן בת פורטונה
אורנית מרים בת דליה	פריאל דפנה חיה בת שרה	יפה בת רחל יענטע
	בתוך שאר חולי עם ישראל	